



Miljö- och byggförvaltningen informerar

Vanliga frågor från fastighetsägare

Varför måste vi kontrollera radon? Här finns ingen markradon och vi har inte blåbetong i huset.

Radonhalten i jordluften är alltid minst 4 000 Bq/m³ (becquerel per kubikmeter). I och med att lufttrycket inomhus är lägre än i marken, finns det risk för att radonhaltig jordluft sugas in genom otätheter.

När byggnaden åldras ökar risken för att det uppstår små otätheter där radongas kan sugas in. Det är byggnadens skick och dess tekniska egenskaper som är den avgörande faktorn, snarare än underlaget som byggnaden står på.

Blå lättbetong användes under åren 1929-1975. Blå lättbetong användes vid nyproduktion, men även vid mindre ombyggnationer av äldre hus. Hur mycket radongas som avges från blå lättbetong beror på var materialet brutits. Vilka radonhalter materialet ger i bostäderna styrs av bostädernas ventilation.

Miljö- och byggförvaltningen bedömer att det finns risk för förhöjda radonhalter i alla byggnader i Hammarö. För att få reda på radonhalten i bostäder, måste man mäta inomhusluften.

Vem är det som bestämt att vi måste mäta radon?

Som fastighetsägare omfattas ni av miljöbalkens regler och är skyldiga att se till att era bostäder inte utgör en hälsorisk.

Miljö- och byggnadsnämnden är den myndighet ansvarar för tillsyn enligt miljöbalken i Hammarö kommun.

Folkhälsomyndigheten har bestämt att riktvärdet för radon i bostäder är 200 Bq/m³ (becquerel per kubikmeter).

Radonhalter över riktvärdet betraktas som en hälsorisk och behöver därför åtgärdas. Det enda sättet att ta reda på vilka radonhalter som finns i bostäderna, är att mäta.

Vi har redan egenkontroll. Miljö- och byggnadsnämndens kontroll behövs inte.

Det är toppen om ni upplever att ni har en väl fungerande egenkontroll.

Nämndens uppdrag innebär dock att vi ska granska att fastighetsägarnas egenkontroll fungerar. Fastighetsägaren står för egenkontrollen medan miljö- och byggnadsnämnden står för tillsynen (jämför tredjepartsgranskning, revision).

Hur farligt är radon?

Höga radonhalter innebär inte någon akut fara, men är på lång sikt en hälsorisk. Varje år får cirka 500 personer radonrelaterad lungcancer. För att förebygga sjukdom och död i lungcancer, är det därför viktigt att vi minimerar den mängd radon som vi utsätts för.

Radon är en hälsorisk även i lägre halter, men riktvärdet är att halterna inte ska vara högre än 200 Bq/m³ (becquerel per kubikmeter) i bostäder, skolor och förskolor. Ju förr ni mäter radon och åtgärdar förhöjda halter, desto mer bidrar ni till att minska den radioaktiva dos som Hammaröborna utsätts för.

**Vi är en bostadsrättsförening och har inte ansvar för bostädernas inre.**

Radonproblematiken hänger samman med byggnadens grundläggande egenskaper och är därför fastighetsägarens, alltså bostadsrättsföreningens ansvar.

Vad grundar miljö- och byggförvaltningen sin radonvägledning på?

Instruktionerna i radonvägledningen grundar sig bland annat på Strålsäkerhetsmyndighetens metodbeskrivning för mätning av radon i bostäder.

Vad är Strålsäkerhetsmyndighetens metodbeskrivning?

Metodbeskrivningen för mätning av radon i bostäder har tagits fram av Strålsäkerhetsmyndigheten i samarbete med Boverket, Socialstyrelsen och SWEDAC. Metodbeskrivningen visar hur mätning av radonhalten ska utföras i bostäder, hur stor andel av bostäderna i en fastighet som behöver kontrolleras och hur radonhaltens uppskattade årsmedelvärde beräknas utifrån mätresultaten.

Vi tror att våra mätresultat redan redovisats till miljö- och byggförvaltningen. Måste vi skicka in dem på nytt?

Om ni tror att mätresultaten redan skickats in till miljö- och byggförvaltningen, ber vi er kontakta oss för att stämma av.

Är mätresultaten allt för gamla (mer än 10-15 år) är det dags att göra en ny mätning.

Vi tror att radonmätningar redan gjorts, men vet inte var mätrapporterna finns. Hur kan vi få tag på resultaten?

Om ni vet att mätningar har gjorts, men inte har resultaten, så kan ni kontakta mätlaboratoriet.

Om det var en tidigare ägare av fastigheten som genomförde mätningarna, kontakta denna, eftersom laboratoriet endast lämnar ut resultaten till beställaren.

Miljö- och byggförvaltningen har inte rätt att själva kräva ut resultat från mätlaboratorierna.

Vi har mätresultat sedan tidigare, men en del av dem saknar årsmedelvärden. Kan vi använda oss av dem?

Om mätningarna inte utförts enligt Strålsäkerhetsmyndighetens metodbeskrivning, beräknar mätlaboratoriet inget årsmedelvärde.

Exempel på vanliga orsaker till att mätlaboratoriet inte beräknar något årsmedelvärde är att mätningen gjorts för kort tid eller att den boende angett att någon mätdosa placerats i ett utrymme som inte räknas som boutrymme.

Miljö- och byggförvaltningen godkänner i vissa fall mätningar som saknar årsmedelvärden. Om tiden för mätningen bara är några dagar till en vecka för kort eller efter mätperiodens slut och det uppmätta värdet inte tangerar riktvärdet, kan resultatet användas.

Även i de fall den boende av misstag uppgett att mätningen skett i ett annat utrymme än boutrymme, kan resultatet användas.

Kontakta miljö- och byggförvaltningen för hjälp med bedömning.

Resultat från mätningar som gjorts med bara en mätdosa per bostad och resultat från korttidsmätningar kan dock inte användas.



Varför ska vi göra långtidsmätningar? Korttidsmätningar verkar smidigare.

Enligt Strålsäkerhetsmyndighetens metodbeskrivning, är korttidsmätningar för osäkra och korta för att man ska kunna bedöma om radonhalterna i bostäderna är en hälsorisk.

Vi vill börja åtgärda förhöjda radonhalter, men har inte mätt i tillräckligt många lägenheter. Måste vi vänta med att åtgärda tills alla mätningar är klara?

Ni får själva bedöma vad som är bäst i ert fall. Fördelen med att först mäta i tillräckligt antal bostäder innan ni sätter igång med åtgärder, är att ni möjligen får ett bättre underlag för att bedöma hur stort problemet är och vad som orsakar de förhöjda radonhalterna, så att ni kan sätta in rätt åtgärder.

Tänk på att ni behöver mäta i tillräckligt antal bostäder även om ni genomfört en åtgärd.

Varför kan vi inte göra radonmätningar under sommaren?

När skillnaden mellan utom- och inomhustemperaturen är liten, påverkas både ventilationen i bostäderna och inläckaget av markradon.

Mätningarna ska därför utföras under mätperioden som löper från den **1 oktober till den 30 april** för att resultaten ska kunna användas.

Varför ska vi betala miljö- och byggförvaltningen för det här?

Miljö- och byggförvaltningens tillsyn finansieras genom avgifter som beslutas av kommunfullmäktige. Politikerna på både riksnivå och kommunal nivå har som mål att tillsynen till så stor del som möjligt ska vara avgiftsfinansierad och inte finansierad av skattemedel.

Det innebär att ni kommer att debiteras för den tid vi handlägger ert ärende.

Ni kan hålla tillsynsavgiften så låg som möjligt genom att vara noggrann och själva se till att mäta radon i en tillräckligt stor andel av bostäderna och vid behov göra åtgärder samt kontrollmätningar i enlighet med informationsmaterialet ni fått.

I de enklaste fallen där ingen komplettering behövs kommer handläggningstiden normalt att vara cirka två timmar.

Ni kan läsa mer om tillsynsavgifterna på: www.hammaro.se/miljotaxa

Måste vi följa uppmaningen? Vad händer om vi inte gör det?

Om ni inte följer våra uppmaningar och ex. inte redovisar mätplanen inom utsatt tid, kan ni komma att få ett överklagningsbart beslut. Beslutet kan gälla att utföra mätningar samt att åtgärda för höga värden och att utföra uppföljande mätningar. Att inte följa våra uppmaningar innebär mer tillsynstid och därmed en högre kostnad för er, jämfört med om ni självmant följer instruktionerna i denna uppmaning.

Allt informationsmaterial ni fått i samband med uppmaningen, finns att hitta på kommunens hemsida www.hammaro.se/uppmaningradon